

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมีอยู่มาก ทั้งบทความ ประสพการณ์ ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผลการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นที่สนใจของบุคคลต่างๆ มากพอสมควร ซึ่งในการศึกษา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของโครงการอาหารกลางวัน
2. โภชนาการของเด็กวัยเรียน
3. ประวัติความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันในประเทศไทย
4. การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
5. ความมุ่งหมายในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
6. หลักการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ความหมายของโครงการอาหารกลางวัน

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ได้มีผู้ให้ความหมายเอาไว้หลายทัศนะ สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2537 : 8) ได้ให้ความหมายของโครงการอาหารกลางวัน หมายถึงโครงการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาที่มีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการรับประทานทุกวันตลอดปีการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นโครงการส่งเสริม

การจัดอาหารให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

สุรัชย์ วงศ์คำ (2543 : 7) ได้กล่าวว่า โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับด้านโภชนาการให้นักเรียนและครูอาจารย์ ให้ได้รับการบริโภคอาหารกลางวันได้อย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการ ถูกสุขลักษณะ อีกทั้งยังประหยัดเศรษฐกิจของนักเรียนและผู้ปกครอง ทำให้เกิดการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประยงค์ จินดาวงศ์ (2530 : 94) ได้ให้ความหมายของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนว่า หมายถึง การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นความพยายามอย่างยิ่งของผู้บริหารคณะครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะจัดอาหารให้นักเรียนเป็นอาหารกลางวันที่โรงเรียน 1 มื้อ เพื่อบรรเทาความหิวโหย และเพื่อส่งเสริมสุขภาพและภาวะโภชนาการที่ดีแก่นักเรียน โดยการจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาลอย่างเพียงพอ

ไพฑูรย์ พุททวงศ์ (2542 : 12) กล่าวว่า โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การให้บริการอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน และเพื่อส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้มีอาหารกลางวันรับประทาน มีสุขนิสัยที่ดีในการบริโภคที่ถูกหลักอนามัย มีภาวะโภชนาการที่ดี มีการเลือกอาหารที่ถูกต้องตามกำลังเงินและเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็ก ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของ โรงเรียนที่จะต้องจัดบริการให้แก่เด็กนักเรียนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ อันจะสามารถส่งผลให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายต่างๆ เหล่านี้ สรุปได้ว่า การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นโครงการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน มีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการรับประทานทุกวัน ตลอดปีการศึกษา เพื่อส่งเสริมสุขภาพและภาวะโภชนาการที่ดีแก่นักเรียน โดยการจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาลอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการส่งเสริมการจัดอาหารให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

2. โภชนาการของเด็กวัยเรียน

โภชนาการเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต เป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างให้มีสุขภาพดี การได้รับประทานอาหารที่เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการ

ของร่างกาย จะทำให้ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ พรสุขหุ่นนรินทร์ (2551:105) ได้กล่าวถึงความหมายของภาวะโภชนาการ ดังนี้

ภาวะโภชนาการ หมายถึง ลักษณะสภาพร่างกายของบุคคลอื่นเนื่องจากการบริโภคอาหารและร่างกายใช้อาหารที่ได้รับเพื่อความเจริญเติบโต การซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย ตลอดจนช่วยให้อวัยวะต่างๆของร่างกายทำงานได้ตามปกติ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมรูปแบบการบริโภคอาหาร ตลอดจนสภาพของร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

ประเภทของภาวะโภชนาการ

1. ภาวะโภชนาการที่ดี หมายถึง การที่ร่างกายบริโภคอาหารในปริมาณที่เพียงพอ ถูกสัดส่วน หลากหลาย เหมาะสมและครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย โดยสามารถนำสารอาหารที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นการสร้างเสริมสภาพที่ดีต่อร่างกายได้อย่างเต็มที่

2. ภาวะโภชนาการที่ไม่ดี หมายถึง การที่ร่างกายบริโภคอาหารลักษณะไม่ถูกต้องในด้านปริมาณ สัดส่วน หรือเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย โดยอาจมากหรือน้อยเกินไป ทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งภาวะโภชนาการที่ไม่ดี หรือที่มักเรียกว่า ภาวะทุพโภชนาการ

ปรีชา ไวยโกศา (2548 : 191) ได้กล่าวถึงความหมายของภาวะทุพโภชนาการ ดังนี้

ภาวะทุพโภชนาการ (malnutrition) หมายถึง สภาพของร่างกายที่เกิดจากการได้รับอาหารที่มีสารอาหารไม่ครบถ้วน หรือมีปริมาณไม่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย หรืออาจเกิดจากร่างกายได้รับสารอาหารครบถ้วน แต่ร่างกายไม่สามารถใช้สารอาหารนั้นได้ จึงทำให้เกิดภาวะความผิดปกติขึ้น ภาวะทุพโภชนาการสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. ภาวะโภชนาการต่ำ (undernutrition) หมายถึง สภาพของร่างกายที่เกิดจากการได้รับอาหารไม่พอ หรือได้รับสารอาหารไม่ครบ หรือมีปริมาณต่ำกว่าร่างกายต้องการทำให้เกิดโรคขึ้น เช่น โรคขาดโปรตีน โรคเหน็บชา โรคโลหิตจาง โรคคอพอก โรคตับปิดลักเปิด โรคปากนกกระชอก เป็นต้น

2. ภาวะโภชนาการเกิน (overnutrition) หมายถึง สภาพของร่างกายที่เกิดจากการได้รับอาหาร หรือสารอาหารบางอย่างมากเกินไปจนเกินความต้องการของร่างกาย จึงเกิดการสะสมพลังงาน หรือสารอาหารบางอย่างไว้จนเกิดโทษแก่ร่างกายด้วยการเป็นโรคต่างๆ เช่น โรคอ้วน โรคไขมันในเลือดสูง โรคหัวใจขาดเลือด เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ แบ่งได้ 2 สาเหตุ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากอาหาร คือ การรับประทานอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่วนสภาพของร่างกายจะเป็นปกติ และสามารถใช้อาหารที่บริโภคเข้าไปได้เต็มที่ สาเหตุที่เกิดจากอาหารนี้อาจมาจากนิสัยการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องหรือมาจากปัจจัยอื่นๆ เช่น ความยากจน มีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องอาหาร ขาดความรู้ทางโภชนาการเรื่องอาหารและมีความเชื่อที่ผิดๆ เป็นต้น ในทางโภชนาการถือว่าเป็นปัจจัยมูลฐานที่ทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ

2. สาเหตุที่เกิดจากร่างกาย คือ การรับประทานอาหารที่ครบถ้วนและเพียงพอ แต่สภาพของร่างกายไม่สามารถใช้สารอาหารนั้นได้ หรืออาหารที่รับประทานไม่เกิดประโยชน์ จึงเกิดภาวะโภชนาการที่บกพร่องขึ้น ในทางโภชนาการถือว่าเป็นปัจจัยรองที่ทำให้เกิดทุพโภชนาการ สภาพร่างกายที่ไม่สามารถใช้อาหารได้ เป็นสภาพความผิดปกติของร่างกาย อาจมีผลถึงการรับประทานอาหาร การกลืน การย่อย การดูดซึม การขนส่งอาหาร การใช้ประโยชน์ การเก็บสะสม การขับถ่าย ตลอดจนความต้องการอาหาร

ระดับของการเกิดภาวะทุพโภชนาการ

การเกิดภาวะทุพโภชนาการ อาจเกิดมาจากสาเหตุที่เกิดจากอาหาร หรือสาเหตุที่เกิดจากร่างกายสามารถทำให้เกิดความผิดปกติของร่างกายเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

ระดับที่ 1 เซลล์และเนื้อเยื่อมีสารอาหารลดต่ำกว่าปกติ แต่ยังไม่ปรากฏอาการผิดปกติอย่างอื่นหรือยังมีการทำงานโดยปกติ แต่ถ้าได้รับสารอาหารนั้นเพิ่มขึ้นก็จะสามารถเก็บไว้ในเซลล์และเนื้อเยื่อได้มากขึ้น

ระดับที่ 2 ปริมาณสารอาหารในเลือดหรือปัสสาวะลดต่ำกว่าปกติ ระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 2 จะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับชนิดของสารอาหารและปัจจัยอื่นๆ

ระดับที่ 3 การทำงานของอวัยวะจะเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น การขาดวิตามินบี 1 นานๆ จะทำให้คลื่นหัวใจเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่แสดงอาการของโรคเหน็บชาหรือการมองเห็นในที่มืดได้ช้ากว่าคนปกติ

ระดับที่ 4 มีอาการที่แสดงบ่งชี้ถึงโรคขาดสารอาหารอย่างชัดเจนและถ้าเป็นขั้นรุนแรง อาจเป็นอันตรายและทำให้เสียชีวิตได้

จะเห็นได้ว่าจากระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 3 เป็นระยะที่มีโรคซ่อนอยู่ยังไม่แสดงอาการจะแสดงอาการก็ต่อเมื่อถึงระดับที่ 4 ดังนั้นเมื่อเห็นอาการในระดับที่ 4 จึงมักเป็นระยะที่โรคเข้าขั้นรุนแรงและรักษาให้หายได้ยาก โรคขาดสารอาหารนี้จึงเหมือนกับโรคภัยไข้เจ็บอื่นๆ คือ ถ้าตรวจพบในระยะแรกจะสามารถรักษาหายได้ง่าย

โรคที่เกิดจากภาวะทุพโภชนาการ

ภาวะทุพโภชนาการมีผลจากพฤติกรรมมารับประทานอาหารไม่เหมาะสมจึงทำให้เกิดโรคขาดสารอาหาร และการรับประทานอาหารมากเกินไปจนทำให้เกิดโรค ซึ่งโรคที่เกิดจากภาวะทุพโภชนาการนั้นจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ ดังนี้

1. ขาดโปรตีน จะทำให้น้ำหนักตัวลดลงมากจนผอม และร่างกายเจริญเติบโตช้า เบื่ออาหาร ผิวหนังเป็นขุยตกสะเก็ดและเปลี่ยนสี เส้นผมเปราะบางและมีสีจางลง ผิวพรรณซีด ใบหน้า แขนขาบวม ตับโต และโลหิตจาง โรคนี้เกิดจากการขาดวิตามินเอ

2. โรคเหน็บชา จะทำให้เกิดอาการชาตามปลายประสาทของอวัยวะต่างๆ โดยเฉพาะบริเวณมือกับเท้าจะชามาก อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร เหนื่อยง่าย ปวดกล้ามเนื้อ น่องจะเป็นตะคริวบ่อย ขาตึงเหยียด กล้ามเนื้อไม่ทำงานจึงเดินไม่ถนัด ถ้ามีอาการมากบริเวณลำตัวจะบวม หัวใจโต และอาจหัวใจวายได้ โรคนี้มีสาเหตุเกิดจากการขาดวิตามินบี 1

3. โรคปากนกกระจอก จะทำให้เป็นแผลบริเวณมุมปากสองข้างทั้งสองข้าง เมื่อแผลหายจะตกสะเก็ดและเกิดเป็นแผลเป็น ริมฝีปากจะบวมและแตก ลิ้นและเนื้อเยื่อในปากจะอักเสบ โรคนี้เกิดจากการขาดวิตามินบี 2

4. โรคคอพอก จะทำให้ต่อมไทรอยด์ที่บริเวณลำคอบวมโต ซึ่งอาจมีขนาดแตกต่างกันไปการขยายตัวของต่อมไทรอยด์นี้อาจไปกดหลอดอาหารและหลอดลม จึงทำให้ผู้ป่วยมีเสียงแหบแห้งกลืนอาหารและหายใจลำบาก โรคนี้มีสาเหตุเกิดจากการขาดธาตุไอโอดีน

5. โรคเลือดออกตามไรฟันหรือลักปิดลักเปิด จะทำให้เกิดอาการเหงือกบวมแดงมีเลือดออกจากเหงือก ฟันโยก โรคนี้เกิดจากการขาดวิตามินซี

เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ร่างกายยังมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งขนาดและโครงสร้างของร่างกายซึ่งแสดงออกทางน้ำหนักและความสูง เป็นช่วงที่ร่างกายสร้างเนื้อกระดูกและความแข็งแรงของกระดูก การส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารและโภชนาการที่เหมาะสมในช่วงนี้นับเป็นโอกาสสุดท้ายของชีวิตที่เด็กจะสามารถเจริญเติบโตและพัฒนาการได้เต็มศักยภาพตามพันธุกรรม โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของความสูง การปล่อยให้ล่าช้าเกินไปแล้ว แม้จะใช้ความพยายามที่จะส่งเสริมให้เด็กมีการเจริญเติบโตของส่วนสูงเพิ่มขึ้นด้วยวิธีการใดก็ตาม พบว่า ให้ผลน้อยมากและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงมาก วัยเรียนและวัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวล้วนมีผลต่อพฤติกรรมมารับประทานอาหารของเด็กอย่างมาก จึงพบว่าเด็กช่วงวัยนี้มีปัญหาทั้งการขาดสารอาหารและภาวะโภชนาการเกิน ปัญหาการขาดสารอาหารที่พบบ่อยในเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น คือ ภาวะการขาดโปรตีนและพลังงาน โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กและโรคขาดธาตุไอโอดีน ปัญหาดังกล่าวจะทำให้เด็กเจริญเติบโตช้าเจ็บป่วยบ่อย

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วย ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำและสมรรถภาพในการทำกิจกรรมและการเล่นกีฬาต่ำ ในขณะที่เดียวกันปัญหาโภชนาการเกินที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กวัยเรียนได้กินอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ ในปริมาณและสัดส่วนที่พอเหมาะกับความต้องการของร่างกายและการประกอบกิจกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายเป็นประจำและพักผ่อนอย่างเพียงพอ การที่เด็กมีภาวะโภชนาการที่ดีนอกจากจะส่งเสริมการเจริญเติบโตและสุขภาพที่ดีให้แก่เด็กในปัจจุบันแล้ว ยังจะช่วยป้องกันการเกิดโรคเรื้อรังต่างๆ ในวัยผู้ใหญ่ เช่น ภาวะไขมันสูงในเลือด โรคหัวใจขาดเลือด โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูงและโรคกระดูกพรุน

3. ประวัติความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันในประเทศไทย

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนในประเทศไทยไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน แต่การบริการที่มีขึ้นในระยะแรกเป็นการขายอาหารให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน โดยให้บุคคลภายนอกหรือหาบเร่ค้าอาหารและขนมมาขายโดยไม่มีการควบคุมจากโรงเรียนอย่างใกล้ชิด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (อ้างถึงใน ประทีป บุญทวี 2548 : 10 - 12) ได้สรุปความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันในประเทศไทย ดังนี้

ปี พ.ศ. 2449 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากองค์การต่อต้านความอดอยากและขาดแคลนอาหารร่วมกับยูนิเซฟให้เครื่องมือในการประกอบอาหารและนมผงเพื่อบริการให้กับนักเรียน แต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากมีปัญหาเรื่องการขนส่งน้ำตาลที่จะนำมาผสม นักเรียนยังไม่ชอบการดื่มนม

ปี พ.ศ. 2494 กรมสามัญศึกษาได้ทดลองโครงการอาหารกลางวันเป็นครั้งแรก ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยได้รับแรงผลักดันจากการประชุมองค์การ ยูเนสโก UNESCO ซึ่งได้จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการอาหารกลางวัน ในการประชุมที่กรุงเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ปี พ.ศ. 2496 รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการอาหารและโภชนาการแห่งชาติซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการโภชนาการแห่งชาติ ประกอบด้วย 5 อนุกรรมการ 1 ในอนุกรรมการ คือ อนุกรรมการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้เห็นความจำเป็นของโครงการอาหารกลางวันจึงได้ตรากฎหมายให้โรงเรียนต่างๆ จัดบริการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการให้แก่เด็กนักเรียนในราคาถูกมีการส่งเสริมตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ในช่วงแรกโครงการอาหารกลางวันยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

ปี พ.ศ. 2516 คณะกรรมการโภชนาการแห่งชาติได้กำหนดนโยบายการศึกษาคณะกรรมการ ศาสตร์ ได้มีการรณรงค์เพื่อหาทุนดำเนินการโดยทำธง “หนูไม่มีอาหารกิน” จำหน่ายสามารถมี เงินทุนและมอบให้โรงเรียนละ 5,000 บาท เป็นจำนวน 75 โรงเรียน และมีการจัดการอบรมให้แก่ครู ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ต่อมาฝ่ายพัฒนาการศึกษาประชากรสำนักที่ปรึกษาฝ่ายนโยบายและ แผนมหาดไทย ที่จัดตั้งโดยคณะปฏิวัติได้เห็นชอบกับโครงการจัดหาอาหารกลางวันจึงได้จัดงบประมาณ ให้ดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 3 โดยในปี พ.ศ.2517 ได้ดำเนินการ โดยใช้เงินมูลนิธิช่วยเหลือการศึกษาประชากร จำนวน 43 โรงเรียน ในปี พ.ศ.2518 จำนวน 39 โรงเรียน และในปี พ.ศ. 2519 จำนวน 74 โรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2520 โครงการอาหารกลางวันได้จัดการบรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติระยะที่ 4 (2520 – 2524) จึงได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังโดยได้รับการพิจารณาให้อยู่ใน โครงการพัฒนาโรงเรียนชุมชนกองการศึกษาประชากร ซึ่งให้งบประมาณในการจัดทำโครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาปีละ 390 โรงเรียนทั่วประเทศ รวมเป็นเงิน 16.4 ล้านบาท เงินจำนวนนี้รวมค่าใช้จ่ายในการอบรม และเงินอุดหนุนให้แก่โรงเรียน โรงเรียนละ 5,000 บาท

ในปี พ.ศ. 2522 เงินอุดหนุนได้เพิ่มเป็น 7,500 บาท ต่อมาสภาพเศรษฐกิจของประเทศไม่ดีเท่าที่ควรจึงมีการลดจำนวนโรงเรียนในโครงการลงเหลือเพียงปีละ 320 โรงเรียน รวมโรงเรียน ที่ได้รับการอุดหนุนให้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันรวม 1,740 โรงเรียน

ปี พ.ศ. 2524 มีการโอนโรงเรียนประถมศึกษามาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โครงการอาหารกลางวันยังมีการดำเนินการต่อไปตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525 – 2529) รัฐบาลให้การสนับสนุนในด้าน งบประมาณให้จัดทำโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เพิ่มปีละ 800 โรงเรียน โดยใช้งบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 55,677 ล้านบาท สำหรับฝึกอบรมครูใหญ่และครูผู้ปฏิบัติการ รวมทั้งเงินอุดหนุนสำหรับโครงการอาหารกลางวัน

ปี พ.ศ. 2527 มีโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณ จำนวน 5,093 โรงเรียนมีมูลนิธิ และสมาคมช่วยเหลืออีก 117 โรงเรียน และเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2530 โรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งมี งบประมาณสามหมื่นกว่าโรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนโรงเรียนละ 9,000 บาท ครอบคลุมโรงเรียน

สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 1) ได้อธิบายเกี่ยวกับ แนวดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเอาไว้ว่า ในช่วงปลายปี งบประมาณ 2534 รัฐบาลได้จัดให้มีกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 เพื่อนำดอกผลกองทุนไปใช้แก้ปัญหาทุพโภชนาการและการขาดอาหารกลางวันบังเกิด ความเร็วขึ้น จึงเกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข เพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน นอกจากกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันแล้วยังมุ่งเน้นให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย

จากการศึกษาความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สรุปได้ว่าการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เกิดขึ้นได้เนื่องจากมีเด็กยากจนไม่ได้รับประทานอาหารที่เพียงพอทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กเหล่านั้น จึงได้จัดทำโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กในโรงเรียนขึ้นมา สำหรับประเทศไทยเราก็ได้ดำเนินการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน สนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนและได้จัดทำจนครบทุกโรงเรียนในปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

4. การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 24) ได้จัดทำแนวดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษามีสาระสำคัญดังนี้ โครงการอาหารกลางวัน กลุ่มเป้าหมายคือเด็กนักเรียนทุกคนในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาของหน่วยงานที่จัดการศึกษา ในระดับดังกล่าวทั่วประเทศทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและในสังกัดอื่น ซึ่งได้แก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการปกครองกรุงเทพมหานคร และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนระดับก่อนประถม ประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาที่มีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการรับประทานทุกวันตลอดปีการศึกษาอย่างพอเพียงต่อความต้องการของร่างกาย

เป้าหมาย

1. นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันโดยจัดลำดับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับประทานอาหารกลางวันได้ดังนี้
 - 1.1 นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการ
 - 1.2 นักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน
 - 1.3 นักเรียนอื่น นอกเหนือจาก 2 กลุ่มแรก

2. อาหารกลางวันที่นักเรียนได้รับประทานเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมกับสถานะสุขภาพของนักเรียนงบประมาณของโครงการได้มาจาก

2.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีหมวดเงินอุดหนุน

2.2 เงินดอกผลจากกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาการจัดสรรงบประมาณจัดสรรให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมดโดยจัดสรรให้นักเรียนดังกล่าวคนละ 6 บาทต่อวัน จำนวน 200 วัน/ปีการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดอาหารกลางวันด้วยรูปแบบต่าง ๆ ให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามลำดับ

วิธีการหรือมาตรการ

1. ดูแล จัดการให้นักเรียนที่มีทุพโภชนาการได้รับอาหารที่มีคุณค่า
2. ดูแลจัดการให้นักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัย

3. ตรวจสอบคุณภาพอาหารเพื่อให้มีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการสะอาด ถูกหลักอนามัยสำหรับนักเรียน

4. บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตรเชื่อมโยงกับโครงการอาหารกลางวัน

5. จัดทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เช่น โครงการส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวัน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันเป็นต้น เช่น ส่งเสริมการสร้างผลผลิตในโรงเรียนการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน เป็นต้น

6. การนิเทศติดตามผลโครงการอาหารกลางวันโดยเน้นการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านต่าง ๆ โดยมีบูรณาการเข้ากับกลุ่มประสบการณ์ ในหลักสูตรให้มากที่สุดบทบาทหน้าที่ขององค์กร และคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง

โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 กำหนดให้องค์กร คณะบุคคล และหน่วยราชการต่าง ๆ มีบทบาทหน้าที่ร่วมกันดำเนินการกิจให้บรรลุดูเจตนารมณ์ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

6.1 คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานและคณะกรรมการอีก 12 คนโดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการ และทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาโครงการตามวัตถุประสงค์พิจารณาจัดสรรงบประมาณทั้งเงินอุดหนุนและเงินดอกผลกองทุน ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการควบคุม ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ

6.2 สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนโครงการอาหารกลางวันกำหนดให้เป็นหน่วยงานเลขานุการ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการเลขานุการแห่งชาติจึงจัดสำนักงานโครงการอาหารกลางวันขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

6.2.1 วางแผนงาน แนวทาง และกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน

6.2.2 วิจัยเพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน

6.2.3 สนับสนุนส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจ หน่วยงานผู้ปฏิบัติ

6.3 สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลของทุกสังกัดเพื่อขอจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน

6.3.1 ประชาสัมพันธ์ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการและเพื่อระดมทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกองทุน

6.3.2 นิเทศ ติดตามประเมินผลรวบรวมและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของแต่ละสังกัดเสนอต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนโครงการอาหารกลางวัน

6.3.3 ปฏิบัติและดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์กองทุนตามระเบียบว่าด้วยเงินกองทุนโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 กำหนดไว้ดังนี้

6.3.3.1 ขอจัดตั้งชี้แจงงบประมาณและขออนุมัติเงินประจำงวดสำหรับโครงการอาหารกลางวันกลางวันต่อสำนักงบประมาณ

6.3.3.2 แจ้งรายละเอียดการจัดสรรพร้อมใบอนุมัติเงินประจำงวดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

6.3.3.3 ดำเนินการขออนุมัติโอนเงินดอกผลกองทุนเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3.3.4 รายงานการรับหรือจ่ายเงินกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาให้สำนักงานโครงการอาหารกลางวันรวมทั้งควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

6.3.3.5 ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและเห็นสมควร

ส่วนราชการต่าง ๆ

ส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีโรงเรียนจัดการศึกษาภาคบังคับอยู่ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมการปกครองและกรุงเทพมหานคร มีบทบาทดังนี้

1. กำหนดนโยบายหลักเกณฑ์เพื่อการจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วางแผนการปฏิบัติให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติ กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด
2. สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือและกระตุ้นการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานในสังกัด
3. ประสานงานและประชาสัมพันธ์ขอรับการสนับสนุนด้านการเงินและเทคนิควิธีการจากหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวันไปสู่รูปแบบพอเพียงและยั่งยืน
4. นิเทศ ติดตาม กำกับ ดูแลการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นและภายในหน่วยงาน เพื่อกำกับดูแลโรงเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ
5. รวบรวม วิเคราะห์ สรุปข้อมูลจำนวนนักเรียนและการดำเนินโครงการรายงานต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันเพื่อขอพิจารณาอนุมัติการจัดสรร
6. ปฏิบัติและดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรและได้รับมอบหมายหน่วยงานระดับจังหวัด

หน่วยงานระดับจังหวัด

การดำเนินโครงการอาหารกลางวันในระดับจังหวัดหน่วยงานที่เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่รับผิดชอบ มี 4 องค์กร ดังนี้ คือสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่มีบทบาทต่างกันดังนี้

1. การประสานงานเบิกจ่ายเงินให้กับทุกหน่วยและดูแลสนับสนุนประสานงานในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและกรมศาสนา
2. วางแผนงานและดำเนินโครงการอาหารกลางวันในสังกัดของตนเองโดยดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรการการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 โดยอาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการหรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม

3. สำรวจ รวบรวม สรุปรายงานและรายงานข้อมูลต่าง ๆ ของสังกัด เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการและจำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน ข้อมูลรายงานการจัดสรรเพื่อค้นสังกัดรวบรวมสรุปข้อมูลส่งสำนักงานโครงการอาหารกลางวัน

4. ส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้หน่วยงานระดับจังหวัดจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติแก่โรงเรียนจัดกิจกรรมดีเด่น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจรวมทั้งขอความร่วมมือจากภาคเอกชนและองค์กรอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จสูงสุด

5. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนให้เป็นที่รู้จักในชุมชน

6. นิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินการของโรงเรียนในสังกัดหรือในการดูแลหรือรายงานผลการดำเนินงาน

7. การดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

หน่วยงานระดับอำเภอ

หน่วยงานที่เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานในระดับนี้มี 3 องค์กรคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอหรือกิ่งอำเภอและสำนักงานเทศบาล โดยมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ ระหว่างจังหวัด โรงเรียนและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือมัสยิด

2. ให้ความรู้และคำปรึกษาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบ แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ

3. รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามกำหนด

4. นิเทศ ติดตาม กำกับ โรงเรียนในการจัดบริการอาหารกลางวันแบบบูรณาการโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันและโครงการสนับสนุนอื่น ๆ โดยเน้นทั้งด้านปริมาณนักเรียนที่จะได้บริการและคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร

5. ประชาสัมพันธ์โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่แพร่หลายและจัดหาทุนสนับสนุนโรงเรียน

6. ดำเนินการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หน่วยงานระดับสถานศึกษา

เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุดเป็นหน่วยปฏิบัติการและแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติสอดคล้องกับประชาชนและท้องถิ่นจึงมีหน้าที่หลากหลายดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ
3. วางแผนการดำเนินงาน
4. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้
5. การประเมินผลโครงการและการรายงานผลการดำเนินงาน

จากการศึกษาโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สรุปได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายในการให้เด็กนักเรียนทุกคนในระดับก่อนประถมและระดับประถมศึกษา ทั้งของภาครัฐและเอกชนทุกคนมีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย รับประทานทุกวันตลอดปีการศึกษา

5. ความมุ่งหมายในการจัดโครงการอาหารกลางวัน

โครงการอาหารกลางวันมีความสำคัญอยู่หลายประการ ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาโภชนาการเด็กในวัยเรียนได้อย่างดีแล้ว ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียนอันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันและนักการศึกษาหลายคนได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดอาหารกลางวันไว้มากมาย

สุรชัย วงศ์คำ (2543 : 13) ได้อ้างถึงสุชาติ สมประยูร ที่กล่าวถึงความมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายทางการศึกษา

โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะกิจกรรมของโครงการสุขภาพในโรงเรียนมาก ทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือความเป็นอยู่ บริการสุขภาพหรือการสอนสุขศึกษา และโครงการอาหารกลางวัน โครงการต่างๆ เหล่านี้ยังเป็นเหมือน ห้องปฏิบัติการหรือห้องทดลองให้แก่บรรดาวิชาการต่างๆ ที่นักเรียนได้เรียนมาช่วยให้ นักเรียนเจริญงอกงามในด้านร่างกาย สมอง จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างครบถ้วนซึ่งกลุ่มวิชาต่างๆ ให้ประสบการณ์แก่นักเรียนโดยผ่านโครงการอาหารกลางวัน เช่น

- 1.1 กลุ่มทักษะ (วิชาคณิตศาสตร์) เช่น ทำให้ทราบถึงเรื่องการใช้จ่ายเงิน
- 1.2 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (วิชาเกษตร) เช่น การทำสวนครัวหรือการเลี้ยงสัตว์

2. ความมุ่งหมายทางด้านโภชนาการ

- 2.1 เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับอาหารที่ถูกส่วนและมีคุณค่าครบตามที่ร่างกายต้องการ

2.2 เพื่อช่วยป้องกันโรคขาดสารอาหาร

2.3 เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงด้านโภชนาการ

3. ความมุ่งหมายด้านอื่นๆ

3.1 เพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจหรือเป็นการลดค่าครองชีพให้แก่นักเรียน ผู้ปกครองและครูทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการประหยัด

3.2 เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 14) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ดังนี้

1. เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งมีกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง

2. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย

3. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน

4. เพื่อสร้างนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

5. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการศึกษาแก่ชุมชน และนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน

ชวลิต พุททวงศ์ (2528 : 78-79) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายอันเป็นการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

2. เพื่อเป็นการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับโภชนาการ เช่น การปรุงอาหาร การเลือกซื้ออาหารอันเป็นประสบการณ์ตรง

3. เพื่อให้นักเรียนรับประทานอาหารราคาถูก ลดภาระผู้ปกครอง

4. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนให้มีโอกาสรับประทานอาหาร โดยโรงเรียนอาจจะแลกเปลี่ยนกับวัสดุอื่นหรือแรงงาน

5. เพื่อสะดวกแก่โรงเรียนในการควบคุมดูแลเรื่องคุณภาพอาหาร

6. เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีต่อผู้ปกครองและชุมชน

คว้น ขาวหนู (2526 : 351) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นการประหยัดแทนที่ผู้ปกครองจะจ่ายเงินให้แก่ลูกหลานหลายๆเพราะโรงเรียนทำอาหารมิได้มีงผลกำไร

2. เพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ

3. ประโยชน์ทางการศึกษา นักเรียนมีประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับอาหาร เช่น การประกอบอาหาร การบริโภคอาหาร เป็นต้น

4. เป็นการฝึกนิสัยการบริโภคที่ดี เช่น รู้จักล้างมือก่อนรับประทานอาหาร มารยาทในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

5. นักเรียนได้ฝึกฝนทางด้านคหกรรมศาสตร์ เป็นการเรียนโดยการกระทำ

6. เป็นการสงเคราะห์เด็กนักเรียนที่ยากจน

7. เด็กนักเรียนได้รู้จักการทำการเกษตร เช่น ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์

8. เด็กนักเรียนเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ ดำรงกิริยามารยาท

9. เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น การเข้าแถวรับอาหารตามลำดับก่อนหลัง

10. นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่กับผู้ครองและคนในชุมชนต่อไป

จรัส นองมาก และคณะ (2526 : 28) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับจุดหมายของโครงการอาหารกลางวันไว้ดังนี้

1. เพื่อฝึกนักเรียนที่ต้องเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพวิชางานบ้าน งานเกษตร โดยใช้วัสดุที่จะต้องใช้อัดอาหารกลางวันใช้ฝึกแทน

2. เพื่อจัดให้มีการเผยแพร่โภชนาการศึกษาแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนโดยทั่วไปในชุมชนนั้น

3. เพื่อช่วยสงเคราะห์เด็กนักเรียนยากจนได้มีโอกาสรับประทานอาหารกลางวันโดยไม่เดือดร้อนผู้ปกครอง

4. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย อย่างถูกต้องหลักโภชนาการ

5. เพื่อให้โรงเรียนได้มีโอกาสควบคุมในเรื่องคุณภาพและความสะอาดของอาหาร

6. เพื่อให้ครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความรู้และความเข้าใจถึงโภชนาการและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเลี้ยง

7. เพื่อแก้ปัญหาที่นักเรียนตกชั้นได้ทางหนึ่ง

6. หลักการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (อ้างถึงใน สุรชัย วงศ์คำ, 2543 : 10) ได้ให้หลักการในการจัดอาหารกลางวันไว้ว่า หลักการจัดอาหารกลางวันในทุกโรงเรียนต้องดำเนินการควรจัดอาหารให้มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมกับฐานะด้านการเงินของผู้ปกครอง โดยการควบคุมดูแลของครู มีสาระสำคัญดังนี้

1. ด้านคุณค่าทางโภชนาการ โรงเรียนต้องมีการควบคุมปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการที่จัดให้กับเด็กวัยเรียนครบทั้ง 5 หมู่ คือ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน
2. ด้านสุขาภิบาลอาหาร โรงเรียนต้องมีการควบคุมกระบวนการประกอบอาหาร ตั้งแต่ความสะอาดของอาหาร ความสะอาดของสถานที่ปรุงอาหาร และสถานที่รับประทานอาหาร มีจำนวนภาชนะที่ใช้ปรุงอาหารและบรรจุอาหารอย่างเพียงพอ

3. ด้านรูปแบบของอาหาร ในการจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน โรงเรียนสามารถจะเลือกจัดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบตามสภาพความเหมาะสมของเศรษฐกิจและท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวก ปลอดภัย และได้คุณค่าทางอาหารที่ครบถ้วน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 25) จึงได้กำหนดรูปแบบไว้ 4 รูปแบบดังนี้

3.1 รูปแบบอาหารเพิ่มเติม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนนำมาจากบ้านแล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารควบ (กับข้าว) หรืออาหารหวาน (ขนม) เพิ่มเติมให้ทุกวัน เพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการ และได้สารอาหารครบถ้วน เช่น วิธีการให้นักเรียนนำข้าวและอาหารแห้งมาจากบ้าน โรงเรียนจัดอาหารประเภทแกงและผัดผักเพิ่มเติม เป็นต้น โดยแจกให้นักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน หรือโรงเรียนจะจำหน่ายอาหารให้นักเรียนราคาถูกลงก็ได้ แล้วจัดอาหารส่วนหนึ่งแบ่งปันให้นักเรียนที่ขาดแคลน ได้มีอาหารกลางวันรับประทานด้วย

3.2 รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่โรงเรียนทั่วไปสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากราคาถูก ประกอบง่าย และมีคุณค่าทางอาหารครบ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดสลับกับรูปแบบอื่น ๆ เพราะบางครั้งนักเรียนอาจเบื่อข้าว โรงเรียนก็ทำอาหารจานเดียวแทน ซึ่งมีให้เลือกหลายชนิด เช่น ขนมจีนน้ำยา ก๋วยเตี๋ยว ข้าวผัด ข้าวคั่วลูกกะปิ ข้าวราดแกง ข้าวมันไก่ เป็นต้น

3.3 รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่มีสมบูรณ์ที่สุด ทั้งปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย ข้าว กับข้าว และขนมหรือผลไม้ รูปแบบนี้แจ้งความประสงค์รับประทานเป็นรายเดือน ซึ่งทางโรงเรียนจะทราบจำนวนแน่นอน เพื่อทางโรงเรียน

จะได้จัดเตรียมอาหารให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่มาก สามารถดำเนินโครงการอาหารกลางวันได้ดีกว่าทุกรูปแบบ

3.4 รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีตั้งแต่ 1 รูปแบบขึ้นไป เพื่อดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เช่น

3.4.1 วันจันทร์ นักเรียนนำข้าวและอาหารมา โรงเรียนแ่งส้มผักรวม (รูปแบบอาหารเพิ่มเติม)

3.4.2 วันอังคาร นักเรียนนำข้าวและอาหารมา โรงเรียนผัดคะน้ำหมู (รูปแบบอาหารเพิ่มเติม)

3.4.3 วันพุธ โรงเรียนทำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า (รูปแบบอาหารจานเดียว) หรือบางโรงเรียนจะดำเนินการโดยให้นักเรียนรับประทานอาหารชุดเป็นรายเดือน และนักเรียนบางส่วนซื้อข้าวราดแกง หรือก๋วยเตี๋ยวที่โรงเรียนทำจำหน่าย ซึ่งมีทั้งรูปแบบอาหารชุดและอาหารจานเดียวสลับกันไป ซึ่งจากทั้ง 3 รูปแบบที่กล่าวข้างต้น ถ้าโรงเรียนนำมาใช้จัดสลับวันกัน เราเรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่า รูปแบบประสม

ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนให้แก่เด็กนักเรียน โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงคุณค่าของอาหารที่เด็กนักเรียนจะได้รับในแต่ละวัน เพื่อส่งเสริมให้ร่างกายเจริญเติบโต มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนช่วยปรับปรุงภาวะโภชนาการของนักเรียนซึ่งทางโรงเรียนสามารถเลือกจัดได้ตามความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความประหยัด และปลอดภัย รวมถึงคุณค่าอาหารในด้านโภชนาการด้วย

3.4.4 ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม อาจมีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสภาพความพร้อมของการจัดกิจกรรมของโรงเรียนได้แก่ โรงเรียนปฏิบัติเองทั้งหมด โดยมีคณะกรรมการจัดอาหารกลางวันประกอบด้วย ครูใหญ่ ครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา ครูโภชนาการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ร่วมปฏิบัติ หรือโรงเรียนจัดทำบางส่วน หมายถึง โรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนไม่ต้องรับประทานกลางวันของโรงเรียนโดยนำอาหารมารับประทานเองได้ โดยโรงเรียนจัดอาหารให้กับนักเรียนที่มีความต้องการอาหารกลางวัน นอกจากนี้โรงเรียนอนุญาตให้ผู้อื่นมาจำหน่ายอาหารโดยโรงเรียนไม่ทำอาหารเลย แต่มีการจัดคณะกรรมการควบคุม ดูแล และให้คำแนะนำด้านคุณค่าทางโภชนาการและสุขาภิบาลอาหาร โดยจัดให้นักเรียนประถมศึกษาที่ขาดแคลนอาหารกลางวันและมีภาวะทุพโภชนาการ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงศ์ศิริ แก้วอ้าย (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มโรงเรียนทุ่งห้วยช้างจังหวัดลำพูน พบว่างบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันมีจำนวนจำกัดและล่าช้าจึงทำให้บางโรงเรียนต้องหยุดโครงการกลางปี แนวทางหนึ่งที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ คือ ให้โรงเรียนใช้หลักการช่วยเหลือตัวเองโดยนำกิจกรรมด้านการเกษตรมาช่วยบูรณาการกับกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เช่น กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว กิจกรรมเลี้ยงสัตว์แล้วนำผลผลิตที่ได้มาเสริมโครงการอาหารกลางวันจะทำให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินการได้ด้วยดี

จักรพงศ์ บุญเลิศ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันประสบความสำเร็จและดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนที่มีพื้นที่เพียงพอควรจัดกิจกรรมที่สามารถนำผลผลิตและรายได้ไปสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน เช่น การเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ควรมีกิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว เพาะเห็ด ทำสวนผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน

ไพบุลย์ พุททวงศ์ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนกัณดารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน พบว่า โครงการที่สามารถสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้ประสบความสำเร็จได้นั้นโรงเรียนส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษাজัดทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โครงการประมงโรงเรียนและโครงการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ ส่วนมากจัดทำเพื่อการเรียนการสอนและเพื่อโครงการอาหารกลางวัน โดยปลูกพืชผักสวนครัวตามฤดูกาลและยังพบว่าการดำเนินงานมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดกิจกรรมที่จะนำผลผลิตและรายได้มาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการเกษตร

ถนัด จำกลาง (2542) ได้ประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการจัดอาหารกลางวันและมีโครงการปลูกพืชผักสวนครัว แต่ไม่เพียงพอในการจัดอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายการจัดอาหารกลางวัน ให้นักเรียนได้รับฟรีทุกคน

โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอาหารกลางวันในรูปแบบอาหารเพิ่มเติมและมีอุปกรณ์ใช้ในการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันเพียงพอแต่มีงบประมาณไม่เพียงพอและต่อเนื่องและพบว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในระดับต่ำส่วนนักเรียนมีความรู้ด้านโภชนาการและการจัดอาหารกลางวันในระดับปานกลาง

โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการก่อนดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโดยมีการประชุมก่อนดำเนินการ และจัดประชุมร่วมกับ ผู้ปกครอง โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันได้ 5 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ ดำเนินการไม่ได้คือการจัดการ และการถนอมอาหาร ในการจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน นักเรียน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ยกเว้นขั้นตอนการจัดการและการถนอมอาหาร ส่วนผู้ปกครอง นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวและยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดการ ประเมินโครงการ

จำนวนนักเรียนที่ได้รับประทานอาหารฟรีและค่าใช้จ่ายในการจัดอาหารกลางวันมีความ สัมพันธ์ผกผันกับจำนวนวันที่โรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนที่มีโครงการสหกรณ์ สามารถจัดอาหารกลางวันได้นานกว่าโรงเรียนที่ไม่มี สำหรับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นอื่นๆ และกระบวนการดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่โรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวัน การวิจัยนี้เสนอแนะให้โรงเรียนควรจัดตั้งกองทุน ให้ผู้ปกครองช่วยจ่ายเงินสมทบค่าอาหาร กลางวัน หรือเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ และควรนำผลผลิตทางการเกษตรมาใช้ในการจัดอาหาร กลางวันมากขึ้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

จารึก อิ่มเย็น (2546) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ซึ่งสรุปผลการวิจัย มีดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ด้านการ วางแผนคือ วางแผนให้สอดคล้องกับทรัพยากรการบริหารงานที่มีอยู่ ได้แก่ กำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ด้านการจัดการทรัพยากร คือ ลดภาระกิจด้านอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่ และปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ด้านการจูงใจให้ปฏิบัติงานคือ ให้การ ยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการ ประสานงานคือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีมหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินผล คือ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลงาน อย่างต่อเนื่องคือ ก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินงาน สิ้นสุดโครงการ และประเมินผลประจำปี

374410

จพ
371. 716
ย 194 ก
ฉ. 1 2553

3. ปัญหาการบริหารงาน โครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามสถานภาพในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนและหัวหน้างาน โครงการอาหารกลางวัน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารงานแตกต่างกัน

วรรณะ ธรารพร (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินการ โครงการอาหารกลางวัน ใน 6 ด้าน คือ

ด้านบุคลากร ได้มีการจัดบุคลากรสำหรับดูแลนักเรียนขณะรับประทานอาหาร ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีคณะกรรมการในการตรวจรับวัสดุในการประกอบอาหาร

ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่มีโรงอาหารของโรงเรียนเอง

ด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ มีการจัดเก็บโดยปราศจากพาหะและเชื้อโรค

ด้านการเงินงบประมาณ บัญชี โรงเรียนได้รับอุดหนุนจากต้นสังกัดส่วนใหญ่เป็นตัวแทน

ด้านการดำเนินงาน มีคณะกรรมการในการดำเนินงาน

ด้านบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้เข้ากับการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน สำหรับปัญหาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันนั้นครูผู้รับผิดชอบมีชั่วโมงสอนมากไม่สามารถจัดทำโครงการได้เต็มที่ สถานที่นั่งรับประทานอาหารกลางวันคับแคบไม่ได้มาตรฐาน โรงเรียนอยู่ใกล้ตลาด หรือแหล่งจัดซื้ออาหารสด อาหารแห้ง น้ำสำหรับทำการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวันมีไม่พอ เงินทุนหมุนเวียนมีน้อย ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของคณะกรรมการยังไม่ดีเท่าที่ควร

จากการศึกษาที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาในด้านต่างๆ เช่น สถานที่ไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย อุปกรณ์ และเครื่องมือในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ ขาดแคลนบุคลากร นักเรียนและผู้ปกครองยากจน ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคอย่างมาก ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก แต่โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดโครงการอาหารกลางวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพราะเราต้องไม่ลืมว่า การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นจำเป็นต้องสร้างประชาชนให้มีคุณภาพ หากเยาวชนประสบกับการขาดแคลนอาหารและอยู่ในภาวะหิวโหยระดับสูงแล้ว ความหวังที่จะพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในอนาคตคงจะกระทำไม่ได้ยาก

8. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน
โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

